

WAT IS EEN HISTORISCH INFORMATIEPUNT?

Naar een Basis-HIP

In het algemeen: bij vrijwel alle activiteiten moet eerst aan fysieke voorwaarden worden voldaan. Als je wilt hockeën heb je een stick en een bal nodig. Bij historisch onderzoek is informatie onontbeerlijk en een rustig plekje waar je kunt lezen, denken en schrijven.

In de namen HIP/HOP ligt besloten dat het daarbij gaat om *Historie*, *Informatie*, *Ontmoeting* en een *Plek*. De begrippen 'historie' en 'plek' komen in beide namen voor. Terecht, want daar gaat het vooral om: om een *plek* waar je informatie over *historie* kunt vinden en 'er wat mee doen'.

Zo'n plek bevindt zich in een openbare informatieruimte: een bibliotheek. Omdat een HIP een geprofileerde functie heeft is het belangrijk dat hij in een bibliotheek fysiek herkenbaar is. Vraag is *hoe* herkenbaar. In elk geval zodanig dat er in een bibliotheek naar verwezen kan worden: 'dan moet u in het HIP zijn, dat is daar...'.

Een HIP is dus *een als zodanig herkenbare plek* in een bibliotheek waar je in elk geval kunt aantreffen:

- één of meer kasten met boeken en andere gedrukte informatie over Nederlandse, provinciale, regionale en (vooral) lokale geschiedenis;
- een digitale bron (pc) waarin diverse soorten informatie over geschiedenis en historisch onderzoek voor een breed en divers publiek zo toegankelijk mogelijk te vinden is;
- één of meer schrijftafels / bureau's, waaraan gewerkt kan worden;
- deskundige begeleiding die ook kan verwijzen naar (contacten heeft met) externe bronnen als archieven en historische verenigingen;
- een (begin van een) activiteitenprogramma: spreekuur historische vereniging, lezingen, e.d.

Als deze voorziening(en) in een bibliotheek aanwezig zijn, kan er worden gesproken van een 'Basis-HIP'.

Samenwerking

HIP staat ook synoniem voor structurele samenwerking tussen openbare bibliotheken en historische verenigingen, archieven, musea en andere erfgoedbeheerders. Elke partner in een HIP heeft zijn eigen doelen die hij met deelname aan het HIP wil behalen. Het kan gaan om een grotere naamsbekendheid; specifieke doelgroepen als de lokale bevolking of het onderwijs interesseren in cultureel erfgoed; het beter verspreiden van historische informatie of meer leden werven.

Voor wie?

Met het HIP willen de bibliotheek en erfgoedinstellingen de volgende groepen bereiken:

- Historisch geïnteresseerden: van breed streekhistorisch geïnteresseerde bezoeker (streektaal) tot regionaal genealogisch speurder. (profiel man, 50+, minimaal mbo-niveau). Hieronder vallen ook senioren die hun historische kennis willen delen met anderen.
- Leerlingen primair onderwijs en middelbare scholieren, en jongeren die geïnteresseerd zijn in cultuurhistorie in brede zin (archeologie, geschiedenis, monumenten, historische geografie).
- Leerkrachten primair onderwijs en docenten voortgezet onderwijs.
- Gezinnen bij het voorbereiden van spreekbeurten/scripties en overige streekhistorische activiteiten door schoolkinderen.
- Senioren die hun historische kennis willen delen ten behoeve van het historische perspectief.
- Nieuwe inwoners van de gemeente, waaronder nieuwe Nederlanders. Zij kunnen kennismaken met hun nieuwe woonomgeving en krijgen inzicht in hoe die woonomgeving tot stand is gekomen. Zij kunnen ook bijdragen door verband te leggen tussen hun eigen historie en die van hun nieuwe omgeving.
- Incidentele bezoeker met specifiek eenmalige vraag.

Verder ... programmatische invulling

Als er in een Basis-HIP is voorzien, is het belangrijk dat deze voorziening onder de aandacht van potentiële gebruikers wordt gebracht en dat de aantrekkingskracht ervan wordt vergroot.

Dit kan door:

- Publiciteit: stukjes of interviews in lokale media; informatie op de bibliotheekwebsite; folders en ander promotiemateriaal; opnemen in het schoolaanbod;
- Structurele samenwerkingsverbanden met archieven, historische verenigingen, onderwijsinstellingen en/of lokale musea;
- Activiteitenprogramma met lezingen, workshops, ontmoetingsavonden, spreekuren jeugdactiviteiten etc.;
- De inwoners zelf de collectie en activiteiten laten ontwikkelen en bepalen, door een soort werkplaats te creëren.

Collectie

De startcollectie en de reguliere aanvulling daarop worden omschreven in een collectieprofiel. Het is belangrijk de collectie op het interesseprofiel van de doelgroep(en) af te stemmen. Genealogisch onderzoek en onderzoek naar eigen huis en straat scoren bijvoorbeeld hoog.

Essentieel aan een HIP is dat alle historische informatie over de regio als één geheel gepresenteerd wordt. Het is dus aan te bevelen om alle relevante materialen in het HIP op te nemen. Daarbij kan gekozen worden voor alleen de lokale en regionale uitgaven, eventueel uitgebreid met materiaal over de Nederlandse of wereldgeschiedenis. Te overwegen valt om ook actuele raadsstukken en gemeentelijke uitgaven die niet direct betrekking hebben op de historie, maar wel op de regio, naar het HIP te verplaatsen. Zo wordt aan de historie de hedendaagse context toegevoegd.

Naast de fysieke collectie is het van belang dat gebruikers ook toegang krijgen tot digitale bronnen als websites van de partners, regionale (erfgoed)websites, de woonomgeving en andere lokale historische verenigingen.

Oral history

Naast boeken en documenten kunnen ook persoonlijke herinneringen goede bronnen zijn om in de collectie te worden opgenomen. Historische interviews dragen bij aan het behoud van specifieke kennis, het in stand houden van overlevering of tradities en het opwekken van interesse voor en ontsluiting van het verleden. Voor meer informatie over oral history of mondelinge geschiedenis en over het op de juiste manier verzamelen van persoonlijke herinneringen zie www.erfgoedwijs.nl, klikken op Collectie, Onderzoek, het dossier 'oral history'

First things First

Het opstellen van een activiteitenprogramma voor een HIP, vraagt van alle partners voorbereiding. Op het managementniveau is afstemming nodig voor de inzet en tijd van de medewerkers en het beschikbare budget. Duidelijk is voor hoelang de afspraken gelden: een jaar of meerdere jaren. Daarna kan het beste een aparte werkgroep opgericht worden waarin de activiteitencoördinatoren van de samenwerkingspartners niet mogen ontbreken. Een stukje organisatie is noodzakelijk, zoals wie heeft de eindverantwoordelijkheid voor de werkzaamheden en resultaten van deze werkgroep. Dus iemand die vergaderingen uitschrijft, de planning bewaakt, enz. Houd in het begin van het samenwerkingstraject rekening met een lange aanloop : de partners moeten aan elkaar wennen.

Digitaal HIP

Het HIP vormt veelal het startpunt om na te denken over verdere digitale samenwerking tussen de partners. De mogelijkheden tot digitale samenwerking zijn legio, van het doorlinken naar elkaars website tot het bouwen van een nieuwe portal met zoekmachine op de geïntegreerde collecties.

Een aantal mogelijkheden:

- Doorlinken naar websites partners;
- Op pc in de bibliotheek erfgoed links aanbieden.
- Aanbod stand-alone digitale bronnen. Den hierbij aan gedigitaliseerde historische bronnen als microfiches uit het bevolkingsregister en artikelen blad historische vereniging, maar ook regionale kranten en tijdschriften;
- Digitale dossiers met thematische informatie;
- Vormen online community voor publiek en/of medewerkers, bijvoorbeeld op Hyves, Facebook, Twitter, LinkedIn, Flickr, enz. ;
- Gezamenlijke website voor lokale geschiedenis;
- Integraal doorzoekbaar maken van catalogi, inventarissen en beeldbanken,
- Informatie aanbieden op touchscreens, multitouch table.

Uit dit overzicht blijkt al dat de mogelijkheden zeer uiteenlopen, en daarmee ook de aanpak. Een startscherm met links naar nuttige erfgoedsites of een powerpoint met historisch beeldmateriaal is al snel gemaakt. Het integreren van catalogi of bouwen van een nieuwe portal is zeer omvangrijk. Daarnaast staat de techniek niet stil: er komen bijvoorbeeld steeds nieuwe programma's voor multitouch schermen beschikbaar, die ook met erfgoed ingevuld kunnen worden. Net als voor ieder project geldt dat het verstandig is eerst te inventariseren wat eenieders wensen en verwachtingen zijn, om vervolgens tot een gezamenlijke doelstelling en doelgroep te komen.

Digitaal biedt niet alleen de mogelijkheid om informatie te bieden, maar ook om gebruikers content te laten genereren. Bijvoorbeeld door bezoekers te vragen hun eigen opmerkingen, verhalen, filmpjes en foto's toe te voegen. En die weer met anderen te delen, bijvoorbeeld via twitter of andere netwerksites

<p>Het opzetten van een HIP is één ding, maar het blijvend onder de aandacht brengen ervan mag niet onderschat worden. Eén van de voornaamste functies van een HIP is de ontmoetingsfunctie en daarom moeten er regelmatig activiteiten worden georganiseerd. Een HIP zonder activiteiten wordt een statische voorziening waar af en toe enkele mensen gebruik van maken. Het regelmatig organiseren van activiteiten geeft de ontmoetingsfunctie vorm en stimuleert de belangstelling.</p>
